

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Hudební katedra

Čeští houslaři ve 21. století

Bakalářská práce

Autor:	Alžbeta Kapitolová
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Hra na nástroj a sólový zpěv se zaměřením na vzdělávání Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání
Vedoucí práce:	Mgr. Jaromír Křováček
Oponent práce:	prof. PhDr. Stanislav Bohadlo, CSc.

Zadání bakalářské práce

Autor: Alžbeta Kapitolová, DiS.
Studium: P15P0741
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Hra na nástroj a sólový zpěv se zaměřením na vzdělávání, Hudební kultura se zaměřením na vzdělávání

Název bakalářské práce: a) **Bakalářský houslový koncert b) Čeští houslaři ve 21. století**

Název bakalářské práce AJ: a) Bachelor Violin concert b) Czech violin makers of the 21st Century

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce je složena ze dvou částí. První část je tvořena sólovým koncertním výkonem (minimálně půlrecitálem), jehož předpokladem je vysoká úroveň technických dovedností studenta. Koncertní vystoupení má na základě vhodně zvolené dramaturgie prezentovat interpretační kvality bakaláře a jeho schopnost adekvátního stylového přístupu k interpretaci jednotlivých skladeb. Ke koncertnímu výkonu se váže druhá, teoretická písemná část v rozsahu cca 20-30 stran. Písemná část bakalářské práce se bude zabývat soudobými českými houslaři, působícími v České republice ve 21. století. Bude monitorovat oblasti jejich působení, kvalitu a cenu jejich nástrojů, podmínky pro prodej a vyzkoušení nástrojů pro různá hudební tělesa nebo pro jednotlivce.

JALOVEC, Karel: Čeští houslaři. Praha: SHKLHU, 1959. s. 144 (s. 353) PILAŘ, Vladimír; ŠRÁMEK, František: Umění houslařů. 1. vyd. Panton, 1986. s. 529 Adresář Kruhu umělců houslařů: <http://kuh.housle.cz/adresar.html> Houslaři a firmy: <http://www.stradivarky.cz/houslari/>
Dotazníkové šetření a rozhovory

Garantující pracoviště: Hudební katedra,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Jaromír Křováček
Mgr. Jaromír Křováček

Oponent: Mgr. Dalibor Hlava
prof. PhDr. Stanislav Bohadlo, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 3.12.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci pod vedením Mgr. Jaromíra Křováčka vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Alžbeta Kapitolová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala Mgr. Jaromíru Křováčkovi za odborné vedení bakalářské práce, jeho připomínky a rady.

Také děkuji všem houslařům, kteří byli ochotni se mé práce zúčastnit a našli si čas na vyplnění dotazníku.

ANOTACE

KAPITOLOVÁ, Alžbeta. *Čeští houslaři ve 21. století*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2018. 35 s. + přílohy. Bakalářská práce

Tato bakalářská práce se věnuje mladým houslařům ve 21. století, kteří ještě nejsou uvedeni v literatuře, ale již staví a prodávají vlastní smyčcové nástroje.

Každá kapitola v mé práci je rozdělena do tří podkapitol, ve kterých je představen houslařův životopis, dále pak popis jeho rodu, informace o jeho nástrojích (včetně ceníku uvedeného k datu 1. 4. 2018), o péči o nástroj a informace o podmínkách prodeje nástrojů a možnosti jejich odzkoušení.

Klíčová slova: houslaři, čeští houslaři, smyčcové nástroje

ANNOTATION

KAPITOLOVÁ, Alžbeta. Czech violin makers of the 21st Century. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2018. 35 p + attachments. Bachelor's Thesis.

The bachelor's thesis examines young violin makers in the 21th century, who are not mentioned in any literature, however they make and sell their own string instruments.

Every chapter of my thesis is divided into three subchapters, introducing violin maker's curriculum vitae, followed by description of their family tree, information about their instruments (including pricelist valid on 1st of April 2018), about instrument care and terms and conditions of sale and possibility of trying the instrument.

Keywords: violin makers, Czech violin makers, string instruments

Obsah

Úvod	9
1 Martin Heřkovič	11
1.1 Životopis	11
1.2 Rod Heřkovičů.....	11
1.3 O nástrojích	11
2 Pavel Hušek.....	13
2.1 Životopis	13
2.2 Rod Hušků.....	13
2.3 O nástrojích	13
3 Šárka Hušková Pilařová.....	15
3.1 Životopis	15
3.2 Rod Pilařů.....	15
3.3 O nástrojích	16
4 Jan Kužel.....	18
4.1 Životopis	18
4.2 Rod Kuželů.....	18
4.3 O nástrojích	19
5 Jiří Macků	21
5.1 Životopis	21
5.2 Rod Macků	21
5.3 O nástrojích	21
6 Jan Malina	24
6.1 Životopis	24
6.2 Rod Malinů.....	24
6.3 O nástrojích	24
7 Tomáš Pospíšil	26

7.1 Životopis	26
7.2 Rod Pospíšilů	26
7.3 O nástrojích	27
8 Oleg Semenukha	28
8.1 Životopis	28
8.2 Rod Semenukhů	29
8.3 O nástrojích	29
9 Tomáš Skála	30
9.1 Životopis	30
9.2 Rod Skálů	30
9.3 O nástrojích	31
10 Rastislav Žumár	32
10.1 Životopis	32
10.2 Rod Žumárů	32
10.3 O nástrojích	33
Závěr	34
Seznam pramenů a použité literatury	36
Seznam příloh	37
Přílohy	38

Úvod

Již dvacet let se věnuji hudbě a hře na housle. V průběhu studií na základní umělecké škole jsem si začala uvědomovat, že neoddělitelnou součástí houslí je houslař. Bez něho by tyto krásné smyčcové nástroje neexistovaly. Když jsem nastoupila na konzervatoř, tak jsem si tuto skutečnost čím dál více uvědomovala. S každým problémem, který jsem s houslemi nebo smyčcem kdy měla, jsem šla za houslařem, který mi vždy ochotně pomohl. V průběhu studií na různých školách, ať už ve slovenských, nebo v českých městech, to bylo podobné. Začala jsem přemýšlet nad tím, jak jim to mohu oplatit. Měla jsem pocit, že finanční kompenzace nestačí, jelikož byly pro mě housle srdeční záležitostí. Při výběru tématu bakalářské práce, jsem si uvědomila, že jim to mohu oplatit alespoň formou této práce.

Moje práce je rozdělena do deseti kapitol, přičemž každá kapitola je věnována jednomu houslaři a je dále rozdělena do tří podkapitol. V první podkapitole se věnuji životopisům, ve kterých jsou napsané školy, ve kterých houslaři studovali, soutěže, kterých se zúčastnili a kontaktní údaje. Druhá podkapitola se věnuje rodům, kde jsou k nalezení houslaři, kteří jsou buď pokračovateli rodu, nebo jejich zakladateli. V tomto případě je zde pak k nalezení také informace, proč se tomuto řemeslu začali věnovat. Třetí podkapitola je v mé práci nejdůležitější. Věnuje se nástrojům těchto houslařů. Každý z houslařů vyplnil dotazník, ve kterém uvedl informace o jeho nástrojích, o nichž se domníval, že jsou důležité. Jsou zde tedy uvedeny takové instrumenty, které houslař vyrábí. Jejich typy, ceník jednotlivých produktů a oprav, podmínky pro zapůjčení na jeho odzkoušení a také opravy smyčců, které houslař provádí. Také je zde uvedeno, čím jsou právě jeho nástroje výjimečné.

Cílem mé práce je obeznámení hudebníků, hudebních těles a hudebních škol o mladých houslařích, kteří se v případě potřeby těžko a zdlouhavě hledají na internetu. Moje představa je taková, že tuto práci budou využívat převážně profesionální tělesa, zejména orchestry, při zájmu o koupi nového nástroje. V této práci budou mít potřebné údaje na jednom místě.

Informace v mé práci vychází převážně z dotazníků, které houslaři vyplnili, z jejich webových stránek a z časopisu Hudební rozhledy¹. Informace o rodech jsem čerpala z odborné literatury².

¹ BROM, Rafael. Z našich houslařských ateliérů – violoncella a kontrabasy II. *Hudební rozhledy*. Praha, 2017, 4 (64), s. 58-59. ISSN 0018-6996

² PILAŘ, Karel, ŠRÁMEK, František. *Umění houslařů*. Praha: Panton, 1986, 529 s.

1 Martin Heřkovič

1.1 Životopis

Martin Heřkovič se narodil 12. října 1974. Původně se vyučil jako dřevomodelář, a poté studoval na Střední škole nábytkářské a obchodní v Bystřici pod Hostýnem, kterou ukončil maturitou. Od roku 2000 do roku 2002 se učil a získával praxi v dílně u Jiřího Kropíka v Uherském Brodě. Zde se naučil řemeslu a práce se mu natolik zalíbila, že od roku 2002 se jí věnuje na plný úvazek. V roce 2011 si otevřel svou vlastní dílnu ve Zlíně, kde samostatně pracuje jako samouk s občasnými konzultacemi.

Tento houslař se zúčastnil zatím jedné soutěže. Byla to Mezinárodní houslařská soutěž v Praze v roce 2017, kde se umístil na 19. místě. Tato soutěž je soutěží Věnceslava Metelky, která se tradičně koná v Náchodě. V roce 2017 se však poprvé konala v Praze a byla přejmenována.

Martin Heřkovič pracuje v Houslařské dílně na Třídě Tomáše Bati 87, 760 01 Zlín. V případě zájmu ho lze kontaktovat na e-mailu herkovic@email.cz nebo na telefonním čísle +420 724 217 920.

1.2 Rod Heřkovičů

Martin Heřkovič je prvním houslařem svého rodu. I když k houslařství nebyl od malička veden, práce v houslařské dílně u Jiřího Kropíka ho natolik uchvátila, že dnes se řemeslu plně věnuje.

1.3 O nástrojích

Martin Heřkovič vyrábí housle, violy, kontrabasy, akustické kytary a cimbálové paličky. Ceny se pohybují v rozmezí: housle a violy – 20.000 Kč až 120.000 Kč a kontrabas – 180.000 Kč.³ Kromě mistrovských nástrojů vyrábí také studentské nástroje polo-mistrovské z polotovaru. Cena houslí a viol se zde pohybuje od 20.000 Kč do 35.000 Kč.⁴ I u studentských nástrojů je při výrobě velký podíl ruční práce a houslař používá lihový lak. U těchto nástrojů je výborný poměr ceny, kvality zpracování a zvuku. Taktéž vyrábí

³ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

⁴ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

mistrovské nástroje, u kterých se cena za housle a violu pohybuje od 60.000 Kč do 120.000 Kč.⁵ Jeho ruční práce vychází ze všech základních modelů. Při stavbě nástrojů má veliký výběr vyzrálého materiálu, a taktéž používá lihový i olejový lak. Instrumenty může udělat ve starém i novém designu. Vše záleží na přání zákazníka. Jeho nástroje jsou výjimečné tím, že mají nejen dobrou zvukovou stránku, ale také kvalitní řemeslné zpracování, které se snaží Martin Heřkovič neustále zdokonalovat.

Objednávky jeho nástrojů jsou vždy nezávazné. Po dokončení nového instrumentu, houslař poskytuje možnost zapůjčení a odzkoušení na jeden až dva týdny. Zákazník má tak možnost se v klidu rozhodnout, zda mu nástroj vyhovuje. Záloha na zapůjčení instrumentu je vždy dle dohody mezi zákazníkem a houslařem. Možnost výměny starého nástroje za nový, případně odkoupení starého nástroje, Martin Heřkovič poskytuje, ale vše záleží na dohodě. Houslař dělá opravy všech strunných nástrojů a běžný servis, a také náročnější renovace starších typů. V případě akutní opravy je schopen ji udělat na počkání, nebo do několika dnů, přičemž vždy záleží na náročnosti opravy a vytíženosti dílny. Běžné opravy smyčců a jejich renovace jsou u něj také možné. I když se houslař nevěnuje stavbě violoncell, smyčce opravuje u všech smyčcových nástrojů. Ceny potahů smyčců jsou: housle – 500 Kč, viola – 600 Kč, violoncello – 700 Kč, kontrabas – 800 Kč.⁶

⁵ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

⁶ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

2 Pavel Hušek

2.1 Životopis

Pavel Hušek se narodil 2. listopadu 1976. Po dokončení základní školy nastoupil na Střední uměleckoprůmyslovou školu hudebních nástrojů a nábytku v Hradci Králové, která se zabývá prací se dřevem. Po maturitě nastoupil na Střední odbornou školu houslařskou v Chebu, kde se vyučil houslařem. Praktickou výuku získal u Tomáše Pilaře a u Jana Baptisty Špidlena. Od roku 2002 působil při práci mistra odborného výcviku na SUPŠ Hradec Králové a jako řezbář a restaurátor historického nábytku. Od roku 2002 pracoval v Ateliéru Pilař jen občasné a v roce 2005 se houslařství stalo jeho povoláním na plný úvazek.

V průběhu praxe jako houslaře se zúčastnil několika soutěží: v roce 2005 obsadil 3. místo na houslařské soutěži v Lubech u Chebu, v roce 2005 obsadil 10. místo na mezinárodní houslařské soutěži Triennale Cremona, v roce 2006 obsadil 6. místo na mezinárodní houslařské soutěži Violino Anverzis v Dolním Kubíně a v roce 2012 obsadil 3. místo na Mezinárodní houslařské soutěži Věnceslava Metelky v Náchodě.

Pavel Hušek momentálně pracuje v rodinném Ateliéru Pilař na Čechově ulici 1650, 500 02 Hradec Králové, kde po jeho boku pracuje jeho manželka Šárka Hušková Pilařová a jeho tchán Tomáš Pilař. Kontaktovat ho lze na e-mailu pa.husek@seznam.cz nebo na telefonním čísle +420 604 749 133.

2.2 Rod Hušků

Pavel Hušek se narodil jako druhý ze dvou dětí. Jeho otec se živí jako stavební inženýr a jeho matka pracuje na poště. Z houslařského rodu sice nepochází, ale jeho láska k umění a ke dřevu ho k této profesi přivedla. Postupem času se vypracoval na plnohodnotného houslaře, který vyrábí své vlastní nástroje. Pavel nejen, že založil rod Hušků, ale pomáhá také plně rozvíjet rod Pilařů, ve kterém pracuje po boku své manželky Šárky Huškové Pilařové a jejího otce Tomáše Pilaře.

2.3 O nástrojích

Pavel Hušek vyrábí nové mistrovské i studentské nástroje. Vyrábí housle, violy a violoncella z materiálu, který je přibližně třicet až čtyřicet let starý a výrobní proces probíhá podle rodinné tradice rodu Pilařů. Ceny mistrovských nástrojů jsou: housle – 100.000 Kč,

viola – 110.000 Kč, violoncello – 300.000 Kč.⁷ Studentské nástroje jsou nakupovány v bílém provedení z manufaktury z Německa, posléze jsou tónově upraveny sundáním vrchní i spodní desky a nalakovány v ateliéru houslaře. Ceny studentských nástrojů jsou: housle a violy – 40.000 Kč až 60.000 Kč, violoncello – 70.000 Kč až 110.000 Kč.⁸ Nástroje jsou pro Pavla jako jeho děti. Má o ně doživotní starost, je rád, když se jim daří a dělá všechno proto, aby to tak i nadále zůstalo.

Při zájmu o koupi nebo odzkoušení nástroje, nabízí Pavel zapůjčení bez zálohy na jeden až dva týdny proti podpisu o úhradě škody při poškození. Jeho podmínky jsou individuální a záleží také na požadavcích a možnostech kupujícího. Výměny starých nástrojů za nové, případně jejich odkoupení, houslař poskytuje. Pokud potřebujete akutně nástroj opravit, houslař tuto možnost také poskytuje. Rychlost opravy, ať už se jedná o akutní či běžnou, závisí na stupni poškození a nemá na cenu vliv. Tento houslař dělá opravy všeho druhu včetně kontrabasů, které nevyrábí. Pavel Hušek má stanovenou pevnou hodinovou sazbu (450 Kč/hod.)⁹. Smyčce houslař nevyrábí, pouze je opravuje. Možné opravy smyčců jsou například ulomená špička, zlomená hůlka, ovinutí kůžičky, potahy atd. Cena dle kvality žíní je od 600 Kč do 1.000 Kč.¹⁰

⁷ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

⁸ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

⁹ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

¹⁰ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

3 Šárka Hušková Pilařová

3.1 Životopis

Šárka Hušková Pilařová se narodila 9. května 1980 v Hradci Králové. V roce 1994 nastoupila na Střední odbornou houslařskou školu v Lubech u Chebu, kterou ukončila maturitou v roce 1998. V průběhu studií chodila na praktickou výuku do ateliéru svého otce Tomáše Pilaře. V roce 2002 pracovala několik měsíců v německém Ulmu u mistra houslaře Bea Gerstnera. Po ukončení střední školy začala pracovat v rodinném ateliéru v Hradci Králové. Zde pracuje dodnes a vyrábí nejenom své vlastní nástroje, ale věnuje se také opravě těch starších a smyčců. V její rodině je tato práce tradicí a Šárka Hušková Pilařová zastupuje již čtvrtou po sobě jdoucí generaci hradecké větve.

Šárka Hušková Pilařová se zúčastnila několika mezinárodních houslařských soutěží. Jednalo se o 9. mezinárodní houslařskou soutěž Triennale Cremona, která se uskutečnila v roce 2000 a o 4. mezinárodní houslařskou soutěž v německém Mittenwaldu a 10. Mezinárodní houslařskou soutěž Henryka Wieniawského v polské Poznani, které se konaly v roce 2001. Taktéž se účastnila Mezinárodní houslařské soutěže Věnceslava Metelky v Náchodě a mezinárodní soutěže Violino Arvenzis v Dolním Kubíně na Slovensku. Na těchto soutěžích dosáhla výborných výsledků. Nejlépe se jí dařilo na soutěži v Cremoně v roce 2000, kde se dva její nástroje dostaly do finále.

Tato houslařka momentálně působí v rodinném Ateliéru Pilař na Čechově ulici 1650, 500 02 Hradec Králové, kde pracuje se svým otcem Tomášem Pilařem a s manželem Pavlem Huškem. Kontaktovat ji lze na e-mailu pilarova.hk@seznam.cz nebo na telefonním čísle +420 604 838 867.

3.2 Rod Pilařů

Rod Pilařů jako rod houslařů začíná narozením Antonína Pilaře v roce 1881. Jeho otec Josef Pilař ho vedl již od dětství k hudbě. Během studií u Václava Kantora se Antonín Pilař rozhodl, že se začne věnovat houslařství. A právě zde vznikl nový houslařský rod Pilařů. Řemeslu se učil u Benjamina Patočky od roku 1895, kde získal velmi dobrý základ, který následně využil při svém rozvoji. Následně studoval u Josefa Čermáka, Stowassera či Osvalda Möckla. Svůj vlastní ateliér si otevřel v roce 1909 v Berlíně, kde u něho v roce 1917 začal

pracovat jeho synovec Karel Pilař. Ten u svého strýce poznal, jak má vypadat houslařský ateliér. V průběhu druhé světové války musel Antonín Pilař svůj berlínský ateliér opustit a odejít na čas do Staré Paky. Po návratu do Berlína byly škody na ateliéru tak rozsáhlé, že byl nucen se s manželkou opět vrátit do Staré Paky, kde pracoval zejména pro Československý rozhlas. Po vážném onemocnění zemřel 9. září 1958 v Berlíně. Zanechal po sobě dva syny, kteří se také věnovali houslařství. Starší syn se jmenoval Antonín po svém otci a mladší syn se jmenoval Jaroslav. Ti pak se svými dětmi patřili k berlínské větvi houslařského rodu Pilařů.¹¹

Bedřich Pilař se narodil 6. března 1906 ve Staré Pace a byl synem Josefa Pilaře (1873-1962). Jeho strýcem byl Antonín Pilař (1881-1958), který už, jak je uvedeno výše, založil rod Pilařů jako houslařů. Bedřich pocházel z pěti dětí, z nichž se pouze dvě vyučily houslařství, jeho starší bratr Karel a již zmíněný Bedřich. Ten se věnoval studiu houslařství a hraní na kontrabas, housle, violu, flétnu a bicí nástroje. Vlastní ateliér měl pouze dva roky a potom pracoval jako houslař v Družstvu hudebních nástrojů.¹²

Karel Pilař se narodil 30. října 1899 ve Staré Pace a byl synem Josefa Pilaře (1873-1962) a bratrem Bedřicha Pilaře. Je zakladatelem hradecké větve houslařů, která působí doteď na stejném místě již od 1. září 1924. Zde spolu s Karlem pracoval také jeho syn Vladimír Pilař a vnuk Tomáš Pilař. Právě Tomáš Pilař dnes pracuje v tomto ateliéru spolu s dcerou Šárkou Huškovou Pilařovou a jejím manželem Pavlem Huškem. Snaží se zachovávat, zvelebovat a zdokonalovat tradiční hodnoty houslařského umění vytvořené Karlem Pilařem.¹³

3.3 O nástrojích

Šárka Hušková Pilařová vyrábí nové mistrovské i studentské nástroje. „Vyrábí housle, violy a violoncella z materiálu, který je přibližně třicet až čtyřicet let starý a výrobní proces probíhá podle rodinné tradice. Ceny mistrovských nástrojů jsou: housle – 100.000 Kč, viola – 110.000 Kč, violoncello – 300.000 Kč.¹⁴ Studentské nástroje jsou nakupovány v bílém provedení z manufaktury z Německa, posléze jsou tónově upraveny sundáním vrchní i spodní desky a nalakovány v ateliéru houslařky. Ceny studentských nástrojů jsou: housle a violy –

¹¹ PILAŘ Vladimír, ŠRÁMEK František. *Umění houslařů*. Praha: Panton, 1986, s. 145-146

¹² PILAŘ Vladimír, ŠRÁMEK František. *Umění houslařů*. Praha: Panton, 1986, s. 146

¹³ PILAŘ Vladimír, ŠRÁMEK František. *Umění houslařů*. Praha: Panton, 1986, s. 146-149

¹⁴ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

40.000 Kč až 60.000 Kč, violoncello – 70.000 Kč až 110.000 Kč.¹⁵“¹⁶ Její nástroje se mohou chlubit trvalou zvukovou kvalitou a velkou zkušeností rodinných předků při jejich stavbě a ladění desek.

Při zájmu o koupi nebo odzkoušení nástroje, Šárka nabízí zapůjčení s minimální zálohou na jeden až dva týdny proti podpisu o úhradě škody při poškození. V případě koupi mistrovského nástroje získá kupující po jednom roce bezplatný servis. Výměny starých nástrojů za nové, případně jejich odkoupení poskytuje houslařka jen výjimečně. Pokud je potřeba instrument opravit, tato houslařka dělá opravy všeho druhu. I když se výrobě kontrabasů nevěnuje, opravy tohoto nástroje jsou možné. Časovou délku oprav se snaží přizpůsobit zákazníkovi, a když je to možné, tak po předchozí domluvě umožňuje i opravu na počkání. Ceník je stanovený dle hodinové sazby (450 Kč/hod.)¹⁷ nebo dle domluvy a použitého materiálu, například u opravy kobylky, kličků atd. „*Smyčce houslařka nevyrábí, pouze je opravuje. Možné opravy smyčců jsou například ulomená špička, zlomená hůlka, ovinutí kůžičky, potahy atd. Cena dle kvality žíní je od 600 Kč do 1.000 Kč.*“¹⁸“¹⁹

Houslařka také prodává příslušenství k houslím, jako například pavouky, podbradky či struny. Prodává i na objednávku žákovské a studentské nástroje a smyčce různých cen a kvalit vyrobené kompletně v německých manufakturách.

¹⁵ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

¹⁶ KAPITOLOVÁ, Alžbeta. *Čeští houslaři ve 21. století*. Hradec Králové, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, s. 13-14

¹⁷ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

¹⁸ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

¹⁹ KAPITOLOVÁ, Alžbeta. *Čeští houslaři ve 21. století*. Hradec Králové, 2018. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, s. 14

4 Jan Kužel

4.1 Životopis

Jan Kužel se narodil 23. dubna 1979 v Brně. Studoval na Středním odborném učilišti hudebních nástrojů v Lubech u Chebu, které ukončil v roce 1996. Praktickou výuku získal u svého otce Viléma Kužela mladšího, se kterým do roku 2001 pracoval na Kopečné ulici 32 v Brně. Od roku 2002 pracoval se svým otcem v novém ateliéru v Brně. Dnes v něm pracuje sám a kromě stavby nových nástrojů se věnuje také restaurátorským pracím a opravám. Jan Kužel zastupuje již třetí generaci mistrů houslařů z rodu Kuželů.

Jan Kužel se zúčastnil několika soutěží. V roce 1997 získal diplom za housle a řezbu houslové hlavice na Mezinárodní houslařské soutěži Věnceslava Metelky v Náchodě, v roce 1999 se zúčastnil soutěže v Paříži a v roce 2001 se dostal se svým nástrojem až do finále na Mezinárodní houslařské soutěži Henryka Wieniawského v Poznani. Od roku 2005 je Jan Kužel členem Kruhu umělců houslařů a také je zapsán v encyklopedii Who is Who. V roce 2005 si od Jana Kužela odkoupila nástroje Filharmonie Brno a od roku 2008 hraje na jeho housle Kateřina Štruncová.²⁰

Jan Kužel pracuje v houslařském ateliéru na Čajkovského ulici 39, 616 00 Brno – Žabovřesky. Kontaktovat ho lze na e-mailu jan.kuzel@housle.cz nebo na telefonním čísle +420 604 793 195.

4.2 Rod Kuželů

Rod Kuželů jako houslařů začíná narozením Viléma Kužela staršího 28. dubna 1924 v Bystřici pod Hostýnem²¹. Jeho otec i děda se v minulosti již zabývali stavbou houslí, ale pouze jako amatéři. Houslařství se učil u Karla Golla a později u Antonína Gally, který po zmíněném Gollovi převzal dílnu. Tehdy Vilém Kužel začal stavět své nástroje, ale byl pod nimi podepsán Antonín Galla. V roce 1958 pracoval s Bohumilem Bučkem v Komunálním podniku v Brně. V tomto období však své nástroje nestavěl. V roce 1962 byl přijat do Kruhu umělců houslařů a v té době začal znovu vyrábět své vlastní instrumenty, pod kterými byl již sám podepsán. V roce 1964 se zcela osamostatnil. V letech 1970–1974 učil svého syna Viléma Kužela mladšího, který s otcem později pracoval. Vilém Kužel starší

²⁰ Housle a houslař Kužel [online] © 2017 [cit. 5. 6. 2018]. Dostupné z: <http://kuzel.housle.cz/>

²¹ Housle a houslař Kužel [online] © 2017 [cit. 5. 6. 2018]. Dostupné z: <http://kuzel.housle.cz/>

pracoval dle vzoru Guarneriho a hlavní předností jeho nástrojů byla tónová kvalita. Kvalitní zpracování jeho nástrojů bylo oceněno na několika soutěžích. Zejména v letech 1962, 1967 a 1977 v Poznani, v letech 1963 a 1966 v Liège a v roce 1985 v Hradci Králové. V roce 1972 byl dokonce členem poroty na houslařské soutěži v Poznani. Jeho nástroje putovaly až do dalekého zahraničí, například do Japonska, Polska či USA.²² Dne 14. dubna 2007 v Brně Vilém Kužel starší zemřel.²³

Vilém Kužel mladší, syn již zmíněného Viléma Kužela st. (1924–2007), byl druhým pokračovatelem rodu Kuželů. Narodil se 24. května 1949 v Brně. Houslařství se vyučil v dílně u svého otce, kde trávil chvíle již od útlého dětství. Kvůli povinné vojenské službě se začal učit houslařem až ve věku dvaceti pěti let. Aprobační zkoušku složil s Tomášem Pilařem v ateliéru Karla Vávry ml. dne 7. března 1974. Od té doby stavěl nástroje samostatně v ateliéru, kde pracoval i jeho otec. V roce 1973 se stal členem Kruhu umělců houslařů.²⁴ Po vyučení svého syna Jana Kužela s ním pracoval společně v houslařské dílně. Dnes ovšem Vilém Kužel ml. jako houslař nepůsobí, protože již odešel do důchodu.²⁵

4.3 O nástrojích

Jan Kužel vyrábí pouze mistrovské housle, violy a violoncella, převážně podle vzoru Guarneri a Stradivari. Ceny mistrovských nástrojů jsou: housle a violy – 100.000 Kč až 150.000 Kč, violoncella 190.000 Kč – 250.000 Kč.²⁶ Jeho nástroje jsou výjimečné svým osobitým modelem, který vychází ze vzoru Guarneri. Instrumenty jsou vyrobené výhradně ruční prací a za dodržování tradičních postupů a používání tradičních materiálů.

Při zájmu o koupi nebo odzkoušení nástroje, nabízí Jan Kužel možnost zapůjčení na jeden týden oproti záloze. Také poskytuje možnost výměny starých nástrojů za nové, případně jejich odkoupení. Tento houslař nabízí veškeré opravy či restaurátorské práce všech smyčcových nástrojů. Časová náročnost oprav závisí na možnostech houslaře a míře poškození instrumentu. Drobné opravy, například kobylku, zhotoví do druhého dne. Jan Kužel samotné smyčce sice nevyrábí, ale poskytuje jakoukoliv opravu či jeho potah. Ceny potažení mongolskými žíněmi jsou: houslový a violový smyčec – 800 Kč, violoncellový

²² PILAŘ Vladimír, ŠRÁMEK František. *Umění houslařů*. Praha: Panton, 1986, s. 126-127

²³ Housle a houslař Kužel [online] © 2017 [cit. 5. 6. 2018]. Dostupné z: <http://kuzel.housle.cz/>

²⁴ PILAŘ Vladimír, ŠRÁMEK František. *Umění houslařů*. Praha: Panton, 1986, s. 127

²⁵ Housle a houslař Kužel [online] © 2017 [cit. 5. 6. 2018]. Dostupné z: <http://kuzel.housle.cz/>

²⁶ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

smyčec – 850 Kč, kontrabasový smyčec – 1.150 Kč. Ceny potažení sibiřskými žíněmi jsou: houslový a violový smyčec – 900 Kč, violoncellový smyčec – 950 Kč, kontrabasový smyčec – 1.250 Kč. Cena potažení kontrabasového smyčce černými mongolskými žíněmi je 990 Kč.²⁷ Kromě svých mistrovských nástrojů lze u něho zakoupit i starší smyčcové nástroje od cizích houslařů. To se však odvíjí od aktuální nabídky, která je zveřejněna na jeho webových stránkách. Jan Kužel také nabízí mistrovské a školní smyčce v různých cenových relacích dle momentální nabídky.

²⁷ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

5 Jiří Macků

5.1 Životopis

Jiří Macků se narodil 27. září 1989 ve Zlíně a je druhým nejmladším houslařem ve Sdružení houslařských dílen a řezbářů. Po základní škole nastoupil na gymnázium ve Valašských Kloboukách, kde v roce 2009 maturoval. Následně odešel studovat houslařství na Střední odbornou školu na obor Uměleckořemeslná stavba smyčcových hudebních nástrojů, kterou ukončil v roce 2011. „*Jako maturitní práci zhotovil kopii Stradivariho houslí „Hellier“ včetně výzdoby intarziemi.*“²⁸ Praxi v houslařském řemeslu stále ještě získává v houslařské dílně u Pavla Celého, kde je také zaměstnán.²⁹

Vzhledem k nízkému věku Jiřího Macků se zatím nezúčastnil žádné soutěže nebo prohlídky.

Jiří Macků pracuje v Houslařské dílně – Pavel Celý, s.r.o. ve Zlíně na ulici L. Váchy 517, 760 01 Zlín. V případě zájmu ho lze kontaktovat na e-mailu jiri-macku@centrum.cz nebo na telefonním čísle +420 774 283 148.

5.2 Rod Macků

Jiří Macků nepochází z žádného houslařského rodu. Zájem o hudební nástroje a práci se dřevem se u něj však objevil již v útlém dětském věku. Ke konečnému rozhodnutí pro tento obor ho přivedla touha dělat práci, která slouží k radosti lidem a přitom nikomu neublíží.

5.3 O nástrojích

Mladý houslař staví všechny moderní smyčcové nástroje. Jedná se o housle, violy, violoncella a kontrabasy. Také se věnuje stavbě violy d'amore, violy da gamby, hardangerských houslí, fiduly, pošetky a dalších typů barokních i jiných historických nástrojů. Při jejich stavbě používá stejné postupy jako staří mistři z 18. století. Inspiruje se zejména Cremonskou školou. Všechny nástroje vyrábí výhradně ručně s důrazem na plnou funkčnost

²⁸ Sdružení houslařských dílen a řezbářů [online] © 2018 [cit. 30. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.pro-rezbare.cz/ProRezbare>

²⁹ Sdružení houslařských dílen a řezbářů [online] © 2018 [cit. 30. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.pro-rezbare.cz/ProRezbare>

spjatou s estetičností. Povrchovou úpravu provádí vlastním lakem, který si sám připravuje dle původních receptur. Nástroje, které Jiří Macků staví sám, od přířezů po první zvukové zkoušení, jsou mistrovské. Ceny jednotlivých instrumentů se pohybují takto: housle – 50.000 Kč, viola – 55.000 Kč, violoncello – 90.000 Kč, kontrabas – 120.000 Kč. U starších typů nástrojů, jako například u violy da gamby, se ceny pohybují mezi 40.000 Kč až 80.000 Kč.³⁰ Společně s jiným kolegou staví také levnější ateliérové nástroje. Ceny těchto nástrojů pak jsou: housle – 35.000 Kč, violoncello – 65.000 Kč, kontrabas – 90.000 Kč.³¹ U těchto typů je nižší cena dána tím, že každý z nich pracuje na určité části nástroje, čímž je zkrácena výrobní doba. Nástroje tohoto houslaře jsou výjimečné svým důrazem na detail. Jiří Macků si totiž na své práci velmi zakládá. Jeho nesmírná záliba v řemeslu je patrná také v oblíbenosti starších typů nástrojů. Rád staví kopie vzácných intarzovaných nástrojů, na nichž zdobí luby ebenovou arabeskou se vsazenou slonovinou na okrajích. Tímto způsobem zhotovil kopii Stradivariho houslí Hellier a Greffuhle a nyní pracuje na kopii intarzovaných houslí Nicola Amatiho, které byly vyrobeny pro krále Ludvíka XIV.

Při závazném objednání jeho nástroje zákazník zaplatí malou zálohu na nákup materiálu, která se pohybuje většinou kolem 10 % z konečné ceny nástroje. Následně Jiří Macků nástroj vyrobí a hotový ho předá zákazníkovi na odzkoušení, zhruba na dva týdny. Zákazník tak má dostatek času na případnou konzultaci s učitelem nebo jinými houslaři. V případě, že s nástrojem není objednavatel spokojen, je možná domluva na sestavení jiného instrumentu. Na své mistrovské nástroje dává houslař doživotní záruku. Ani výměnu starých nástrojů za nové, ani jejich odkoupení, Jiří Macků nenabízí. Přesto v dílně, ve které pracuje, zařizují prodej starých nástrojů. Zde se s majitelem nástroje dohodne na ceně, a za ni nástroj následně nabízí. Houslař udělá jakékoliv opravy nástrojů. Ať už se jedná o jednoduché opravy, jako výměny strun, nalícování nové kobylky nebo kolíčků, nebo o složitější opravy jako je celkové restaurování. V obou případech je výsledkem bezproblémově fungující nástroj s minimálními zásahy do jeho autentičnosti. Akutní oprava, například zlomení kobylky, bude zhotovena během několika dní za cenu 350 až 500 Kč.³² Smyčce houslař nevyrábí, ale spolupracuje se smyččářem Lubošem Oubrechtem. Provádí pouze opravy smyčců od výměny

³⁰ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

³¹ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

³² Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

žíní a bandáží, až po celkové repase. Cena za výměnu žíní u houslového smyčce je 400 Kč³³ za práci plus cena za použitý materiál.

³³ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

6 Jan Malina

6.1 Životopis

Jan Malina se narodil 8. března 1979. Žádnou odbornou školu v oboru houslařství nestudoval. S tímto řemeslem začínal až v průběhu studií na Janáčkově konzervatoři v Ostravě. Houslařskou praxi získal od houslařů ze svého okolí. Zejména pak od Vítězslava Morisáka, Tomáše Pospíšila a Tomáše Buriana. První nástroje, které opravoval, byly jeho vlastní, jelikož na ně potřeboval hrát.

Houslař se zatím nezúčastnil žádné soutěže v oboru houslařství. Nejen, že nikdy neměl a dodnes nemá ambice soutěžit, ale také ho odrazuje skutečnost, že jeho zájem se soustředí spíše na stavbu kontrabasů, nikoliv houslí.

Jan Malina působí v dílně Výroba a opravy smyčcových hudebních nástrojů na ulici Karla Pokorného 128/3, 708 00 Ostrava – Poruba. Kontaktovat ho lze na e-mailu malina.j@volny.cz nebo na telefonním čísle +420 737 603 785.

6.2 Rod Malinů

Jan Malina je prvním houslařem ve svém rodě. K houslařství ho přivedla nouze. Potřeboval vlastní kontrabas s parametry profesionálního nástroje, se kterým by mohl studovat konzervatoř. Získal velmi levně jeden dobře znějící nástroj, který byl ale v žalostném stavu. Díky vlastním známostem pak získal základní informace a naučil se houslařskou dovednost. V roce 2001 pak provedl generální opravu daného nástroje, se kterým o rok později absolvoval na Janáčkově konzervatoři v Ostravě.

6.3 O nástrojích

Jan Malina vyrábí převážně kontrabasy, a to nejčastěji ve $\frac{3}{4}$ velikosti. Jeho ideou je stavět nástroje pro profesionální hudebníky. Díky studiu na konzervatoři ví, že profesionál potřebuje dobře seřízený a kvalitně znějící nástroj s dobrou odezvou, vhodný pro jím provozovanou hudbu. Jedná se o celo-masivní nástroje atraktivního vzhledu s patinou a se zárukou. Cena kontrabasu je od 60.000 Kč.³⁴ Houslař vyrábí nástroje gambového

³⁴ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

i houslového modelu s plochými i klenutými dny. Nástroje mohou být osazeny buď zakoupenými mechanikami dle nabídky, nebo vlastními mechanikami francouzského typu, které se vyznačují velmi dobrým chodem a minimálními rušivými rezonancemi. Jan Malina používá kvalitní ebenové nebo speciální odlehčené hmatníky, u kterých je z tvrdého exotického dřeva pouze jejich povrchová vrstva. Lehký hmatník má za určitých okolností příznivý vliv na zvuk nástroje. Kobylky a struníky používá převážně vlastní výroby. Kobylky mohou být vybaveny kovovými stavěči z lehké slitiny. Standardní součástí jeho nástrojů je také celodřevěný odlehčený bodec. Instrument může být na přání zákazníka osazen také jiným bodcem dle nabídky. Nástroje jsou osazeny vždy profesionálními strunami. Za výjimečné u svých produktů považuje poměr ceny, kvalitního seřízení a akustického výkonu.

Při zájmu o koupi, nabízí houslař zapůjčení nástroje na zkoušku na jeden týden oproti záloze ve výši 100 % z kupní ceny. U kupujících jednotlivců je podmínkou prodeje platba v hotovosti. Instituce pak mají možnost platby na fakturu na základě objednávky. Jan Malina také provádí záruční i pozáruční opravy těchto nástrojů. Staré nástroje v současnosti nevykupuje, ani nenabízí možnost výměny. Dále provádí veškeré opravy smyčcových nástrojů, převážně kontrabasů. Vzhledem k velikosti a různorodosti kontrabasů, není houslař schopný dopředu určit ceny některých prací. Časově provádí opravy v řádu týdnů, ale přesná doba jejich trvání závisí na vytíženosti dílny a na složitosti opravy. Cena jakýchkoli oprav závisí na času a energii houslaře, ale také na opotřebení nástrojů, brusných a lepicích prostředcích a dalším materiálu. Co se týče smyčců, Jan Malina provádí pouze drobné opravy a potažení smyčce žíněmi. Cena se také odvíjí dle času a materiálu.

7 Tomáš Pospíšil

7.1 Životopis

Tomáš Pospíšil se narodil v hudebnické rodině 27. listopadu 1979 v Havířově. Je třetí generací v rodině hudebníků. Zároveň je však prvním v rodině, který se věnuje houslařství. Ke studiu tohoto oboru ho přivedla záliba v hudbě a v práci se dřevem, v čemž ho všemožně podporovali rodiče. Už na základní škole se pokoušel o drobné opravy svých nástrojů a o stavbu houslí. V té době navštěvoval a žádal o rady amatérského opraváře smyčcových nástrojů v Karviné. Když jeho rodiče viděli, že to se zájmem o houslařské řemeslo myslí vážně, domluvili mu studium u mistra houslaře Ing. Pavla Celého v Kyjově, který v té době otevíral soukromé houslařské učiliště. Tomáš Pospíšil byl jeho prvním žákem. V roce 1998 zakončil Tomáš studium výučním listem s vyznamenáním. Od tohoto roku byl u houslaře Celého zaměstnán. O dva roky později ho mistr Celý pověřil vedením jeho houslařské dílny v Uherském Hradišti. V roce 2002 se houslař osamostatnil a otevřel si vlastní ateliér v Ostravě. „V roce 2004 byl Tomáš Pospíšil jmenován soudním znalcem v oboru oceňování a posuzování smyčcových hudebních nástrojů.“³⁵

Tomáš Pospíšil se sám soutěží neúčastní, ale i tak v roce 2011 vyhrál první cenu v soutěži Fachman regionu, do které ho nominovali jeho spokojení zákazníci.

Tomáš Pospíšil pracuje v houslařském ateliéru na Cingrově ulici 2104/5, 702 00 Ostrava – Moravská Ostrava. Kontaktovat ho lze na e-mailu mistr@houslar.cz nebo na telefonním čísle +420 731 119 412.

7.2 Rod Pospíšilů

Tomáš Pospíšil je prvním houslařem v jeho rodině. Vyrosl v rodině hudebníků, kteří hrají na housle, violu a kontrabas, a to ho přivedlo až k houslařskému řemeslu. Základní vojenskou službu odsloužil v orchestru Vojenského uměleckého souboru Ondráš v Brně a nyní působí jako kontrabasista v cimbálové muzice Friš v Ostravě.

³⁵ Ateliér houslařů Ostrava – Tomáš Pospíšil, mistr houslař [online] © 2012 – 2018 [cit. 26. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.houslar.cz/>

7.3 O nástrojích

Tomáš Pospíšil vyrábí jak studentské, tak mistrovské nástroje. Vyrábí housle, violy, kontrabasy a historické hudební nástroje jako jsou viola da gamba, viola d'amore, fidula nebo pošetka. Školní nástroje houslař nevyrábí, pouze je prodává ve své prodejně. Jeho nástroje jsou výjimečné tím, že je dokáže vyrobit dle požadavků zákazníka. *„Při výrobě používá vyzrálý materiál sušený přirozenou cestou a laky poloolejové nebo lihové podle receptur starých mistrů.“*³⁶

V případě zájmu o koupi nového nástroje, ho dokáže houslař vyrobit na zakázku. Zálohu na výrobu vybírá pouze na materiál, a to jen v případě, že se jedná o nestandardní provedení nástroje. Po jeho dokončení lze nástroj zapůjčit na odzkoušení oproti záloze v plné výši jeho ceny. Jelikož houslař prozatím neřešil požadavek na výměnu starého nástroje za nový nebo odkoupení starších nástrojů, tak nemá na tuto situaci vyhraněný názor. Tomáš Pospíšil nabízí veškeré opravy smyčcových nástrojů i jejich složité restaurování. Ceny jsou různé a závisí na tom, zda se jedná o školní, studentský nebo mistrovský nástroj. Cenu a termín dokončení Tomáš Pospíšil určí po zhodnocení náročnosti opravy. Jednodušší opravy smyčců houslař udělá, ale při složitějších opravách, jako je zlomení či úprava hůlky nebo nalícování žabky, zákazníka odkáže na smyččáře, se kterými spolupracuje. Těmi jsou Luboš Oubrecht, Petr Hnilica a Martin Opluštil.

Mezi zákazníky Tomáše Pospíšila patří jazzový multiinstrumentalista Jiří Slavík, který si od něj pořídil nástroj. Dále jsou to například Jiří Vodička, Marian Friedl, Martina Báčová, umělci z Janáčkovy filharmonie Ostrava, Národního divadla moravskoslezského, Slezského divadla Opava, Moravské filharmonie Olomouc a tak dále.

³⁶ Ateliér houslařů Ostrava – Tomáš Pospíšil, mistr houslař [online] © 2012 – 2018 [cit. 26. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.houslar.cz/>

8 Oleg Semenukha

8.1 Životopis

Oleg Semenukha je původem z Ukrajiny. Narodil se 3. ledna 1974 ve městě Novovolynsk. Na střední škole studoval umělecké řezbářství ve městě Kovel a pak nastoupil na Akademii výtvarných umění na Ukrajině ve městě jménem Lvov, kde studoval sochařství. Školu dokončil v roce 2002 a získal diplom. V průběhu studií na střední a vysoké škole získal řemeslné dovednosti, které dodnes využívá při stavbě nástrojů. Po ukončení Akademie ve Lvově se přestěhoval do České republiky, kde působí doteď. V letech 2004–2009 pracoval ve firmě Rudolf Fidler, kde se kromě houslí naučil vyrábět i ostatní smyčcové nástroje. V roce 2008 se seznámil s Daliborem Bziským, u kterého začal houslařství studovat. Po ukončení práce ve firmě se Oleg Semenukha osamostatnil a od té doby pracuje jako houslař ve svém ateliéru. Momentálně si rozšiřuje svoje znalosti v houslařství u Jana Špidlena.³⁷

V průběhu své praxe se zúčastnil několika houslařských soutěží. Přestože nebyl prozatím oceněný, na soutěžích měl úspěch. Jeho první mezinárodní houslařská soutěž byla v roce 2006 v Dolním Kubíně na Slovensku. V roce 2008 se zúčastnil Mezinárodní houslařské soutěže Věnceslava Metelky v Náchodě, kde se jeho housle umístily na 5. místě. V roce 2010 obdržel 22. místo na mezinárodní houslařské soutěži v Mittenwaldu v Německu, v roce 2011 se zúčastnil mezinárodní soutěže Etienna Vatelote v Paříži a za největší úspěch považuje umístění jeho violy na 10. místě na mezinárodní soutěži v italské Cremoně. Od roku 2014 je členem Cechu houslařů pražských a od roku 2016 je členem Kruhu umělců houslařů.³⁸

Oleg Semenukha pracuje v houslařském ateliéru na ulici Emila Zahrádky 851, 272 04 Kladno. Kontaktovat ho lze na e-mailu o.semenukha74@gmail.com nebo na telefonním čísle +420 728 994 713.

³⁷ Oleg Semenukha – mistr houslař | Stavba a oprava smyčcových nástrojů [online] © 2016-2020 [cit. 5. 5. 2018]. Dostupné z: <http://www.oleg-semenukha.com/>

³⁸ Oleg Semenukha – mistr houslař | Stavba a oprava smyčcových nástrojů [online] © 2016-2020 [cit. 5. 5. 2018]. Dostupné z: <http://www.oleg-semenukha.com/>

8.2 Rod Semenukhů

Oleg Semenukha nepochází z rodiny houslařů, ale je jejím zakladatelem. Jeho otec pracuje jako řidič a jeho matka je švadlena. Je nejstarší ze čtyř dětí, má dva bratry a jednu sestru. I když k houslařství nebyl rodiči vedený, jeho láska k hudbě a hře na housle ho přivedla k touze postavit si svůj vlastní nástroj. A tak se v daném řemesle postupně zdokonaloval. Dnes už nestaví nástroje jen pro sebe, ale také pro jiné.

8.3 O nástrojích

Oleg Semenukha vyrábí pouze mistrovské housle, violy a violoncella. Při výrobě nástrojů používá kvalitní akustické dřevo, které se sušilo minimálně deset let. Housle a violu houslař vyrobí přibližně za tři měsíce. Cena se pohybuje okolo 130.000 Kč až 150.000 Kč.³⁹ Violoncello vyrobí přibližně za pět měsíců. Prozatím je jeho první violoncello v procesu stavby, cena tedy není konečná. Nástroje jsou výjimečné tím, že (podle slov muzikantů) mají již od začátku starší barvu tónu.

V případě zájmu o koupi nabízí houslař možnost zapůjčení nástroje na jeden až dva týdny bez zálohy a bez smlouvy. V případě objednání nástroje na zakázku požaduje houslař 50 % z ceny jako zálohu dopředu. V případě, že nástroj zákazníkovi nevyhovuje, Oleg Semenukha nabízí možnost stavby dalšího nástroje. Poté má zákazník možnost výběru mezi dvěma hotovými produkty. Za rok od koupě nástroje nabízí tento ateliér možnost využití bezplatného servisu. Tyto varianty jsou bez smlouvy. Ani možnost odkoupení, ani výměnu starých nástrojů za nové, houslař nenabízí. Veškeré drobné i větší opravy houslí jsou u něho možné. V případě potřeby je schopen provést akutní opravu během dne, nebo během dne následujícího. To všechno ovšem záleží na náročnosti opravy. V případě zlomení kobylinky, houslař novou mistrovskou kobyliku vyhotoví během dne, a to v ceně 2.000 Kč.⁴⁰ Smyčce neopravuje, nevyrábí, ani nepotahuje.

³⁹ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

⁴⁰ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

9 Tomáš Skála

9.1 Životopis

Tomáš Skála se narodil 23. srpna 1970 v Mladé Boleslavi. Po seznámení s Martinou Lupačovou, dcerou mistra houslaře Emila Lupače, se začal zajímat o houslařství. V roce 1990 začal pracovat v závodu Cremona v Lubech. V průběhu této práce čtyři roky dálkově studoval na Houslařské škole v Lubech u Chebu. Následně pracoval v soukromé česko-korejské firmě, kde vyráběl kvalitní housle. V roce 1997 se houslař osamostatnil a začal pracovat v ateliéru svého tchána Emila Lupače, u kterého taktéž získával praxi v tomto řemesle.⁴¹

V roce 2001 byl Tomáš Skála přijat do Kruhu umělců houslařů. Zúčastnil se výstav v Německu či Holandsku a mnoha soutěží. Byla to například mezinárodní houslařská soutěž v Mittenwaldu, kde získal diplom za práci, Mezinárodní houslařská soutěž Věnceslava Metelky v Náchodě, kde získal diplom a houslařská soutěž v Utahu. Tón jeho houslí byl oceněn na přehrávkách Houslařské školy.

Tomáš Skála momentálně působí v houslařském ateliéru na Zahradní ulici 484, 351 37 Luby. Kontaktovat ho lze na e-mailu info@violin-skala.cz nebo na telefonním čísle +420 604 864 245.

9.2 Rod Skálů

Rod Tomáše Skály začíná narozením Josefa Sandnera dne 20. června 1901, který pocházel z houslařské rodiny. Po vyučení v houslařství pracoval v letech 1918–1920 u mistra Lanklla, u kterého se zdokonalil v lakování. V roce 1920 se osamostatnil a věnoval se výrobě houslí a viol. Když ve třicátých letech přišla světová krize, tak nebyl zájem o smyčcové nástroje dostatečně velký, proto byl houslař nucen pracovat v lomu v Horních Lubech. „*V této době také stavěl mandolíny podle italského modelu.*“⁴² Od roku 1948 pracoval v závodě Cremona v Lubech, kde vyráběl violoncella.⁴³

Emil Lupač se narodil 4. října 1935 v Horní Myslové a vzal si za manželku dceru Josefa Sandnera Elfriedu. V roce 1945 se začal učit hře na housle a o pět let později byl přijat na houslařskou školu v Lubech u Chebu. Tu absolvoval v roce 1952 pod vedením Jiřího

⁴¹ Tomáš Skála | Mistr houslař [online] © 2009-2011 [cit. 13. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.violin-skala.cz/>

⁴² Tomáš Skála | Mistr houslař [online] © 2009-2011 [cit. 13. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.violin-skala.cz/>

⁴³ Tomáš Skála | Mistr houslař [online] © 2009-2011 [cit. 13. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.violin-skala.cz/>

Mrkvičky a Josefa Pötzla. Po škole byl dva roky na praxi u již zmíněného Josefa Pötzla a následně odešel na povinnou vojenskou službu. Po návratu pracoval v závodě Cremona, kde se věnoval výrobě koncertních houslí. Ještě čtyři roky se zdokonaloval v ateliéru u mistra Josefa Vávry a Wilibalda Wilfera a v roce 1972 se osamostatnil a otevřel si svou vlastní dílnu. O tři roky později se stal členem Kruhu umělců houslařů. Kromě stavby houslí se věnuje i stavbě viol a violoncell. Jeho nástroje byly oceněny na mnoha soutěžích a byly prodávány do dalekého zahraničí.⁴⁴

Emil Lupač má dceru Martinu, kterou si vzal za manželku Tomáš Skála, který pokračuje v rodinné houslařské tradici.

9.3 O nástrojích

Tomáš Skála vyrábí všechny moderní smyčcové nástroje. Při stavbě houslí a viol vychází z modelu Antonia Stradivariho a Giuseppa Guarneriho, při stavbě violoncell vychází z modelu Antonia Stradivariho a při stavbě kontrabasů z modelu Johana Biny. Všechny jeho nástroje jsou mistrovské a pouze ručně vyráběné. Jejich cena začíná u houslí na 100.000 Kč.⁴⁵ Výjimečnost jeho produktů se vyznačuje kvalitním zpracováním a krásným tónem.

Při zájmu o koupi nebo odzkoušení nástroje, houslař nabízí možnost zapůjčení nástroje na týden. Na své nástroje poskytuje záruku padesát let a jejich servis provádí dle potřeby hudebníků. Drobné opravy jsou zdarma. Zaplacení nástroje je u něho možné i na splátky do jednoho roku od jeho předání. Výměnu starých nástrojů za nové, nebo jejich odkoupení, Tomáš Skála neposkytuje, ale je zde možnost opravený instrument u něho nechat a vyčkat jeho prodeje. Při akutních opravách se houslař snaží vyjít zákazníkovi vstříc. Také dělá všechny opravy nástrojů, na rozdíl od oprav smyčců. Jelikož v jeho regionu je smyččářů hodně, tuto práci přenechává přímo jim.

⁴⁴ PILAŘ Vladimír, ŠRÁMEK František. *Umění houslařů*. Praha: Panton, 1986, s. 131-132

⁴⁵ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

10 Rastislav Žumár

10.1 Životopis

Rastislav Žumár se se svým dvojčetem narodil v Martině na Slovensku dne 12. června 1983. Po otci je Slovák, ale již od dětství vyrůstal v Praze. V roce 1999 začal studovat obor Uměleckořemeslná stavba hudebních nástrojů na houslařské škole v Lubech u Chebu, kde ukončil své studium maturitou v roce 2003. Po maturitě odjel do Španělska, kde u svého kamaráda dělal opravy hudebních nástrojů pro konzervatoř ve Valencii. V roce 2004 odjel do Florencie, kde se učil v dílně Johna Terryho. O dva roky později se osamostatnil, ale svou práci i nadále konzultoval s mistrem Terryem a taktéž s houslařem Carlom Vettorinim a s houslařem Giancarlem Guicciardim. V roce 2009 si Rastislav Žumár otevřel svou vlastní dílnu v Praze.⁴⁶⁴⁷

Rastislav Žumár se aktivně houslařských soutěží neúčastní, ale chodí se na soutěže dívat, kde si se svými kolegy rád pohovoří. Již několikrát se zúčastnil jako pozorovatel Mezinárodní houslařské soutěže Věnceslava Metelky v Náchodě. V roce 2007 se stal členem a tajemníkem Cechu houslařů pražských a taktéž je členem Asociace výrobců hudebních nástrojů. V roce 2008 byla publikována Encyklopedie italských houslařů, kterou napsal Gualtiero Nicolini a zapsal do ní také Rastislava Žumára. V roce 2015 se houslař zúčastnil Shanghai Music Expo.⁴⁸

Rastislav Žumár pracuje v houslařském ateliéru na Lucemburské ulici 1869/42, 130 00 Praha 3 – Žižkov. Kontaktovat ho lze na e-mailu rastidamartin@gmail.com nebo na telefonním čísle +420 723 424 701.⁴⁹

10.2 Rod Žumárů

Rastislav Žumár pochází z hudební rodiny, ale je prvním houslařem ve svém rodu. Jeho matka je pedagožkou na Akademii muzických umění v Praze, kde vyučuje hru na klavír a komorní hru. Jak je již uvedeno výše, mistr Žumár je z dvojčat a jako malý se učil i se svým

⁴⁶ Rasti da Martin [online] © 2017 [cit. 29. 4. 2018]. Dostupné z: <http://rastidamartin.com/>

⁴⁷ BROM, Rafael. Z našich houslařských ateliérů – violoncella a kontrabasy II. *Hudební rozhledy*. Praha, 2017, 4, s. 58-59

⁴⁸ BROM, Rafael. Z našich houslařských ateliérů – violoncella a kontrabasy II. *Hudební rozhledy*. Praha, 2017, 4, s. 58-59

⁴⁹ Rasti da Martin [online] © 2017 [cit. 29. 4. 2018]. Dostupné z: <http://rastidamartin.com/>

bratrem hře na klavír, ale velice rychle s hrou přestali. Díky všímavosti rodičů a jeho manuální zručnosti a smyslu pro preciznost mu navrhli studovat řemeslo. „*A jelikož houslařina má blízko k hudbě a umění, tak bylo rozhodnuto.*“⁵⁰ Od té doby se v daném řemesle zdokonaloval, až se vypracoval na houslaře v pravém slova smyslu.

10.3 O nástrojích

Rastislav Žumár vyrábí mistrovské nástroje pro studenty a profesionální hudebníky. Ceny jeho nových nástrojů jsou: housle a violy – 120.000 Kč až 200.000 Kč a violoncella – 180.000 Kč až 320.000 Kč.⁵¹ Jeho ruční práce při výrobě nových nástrojů vychází ze starých italských metod a vzorů. Jeho nástroje jsou výjimečné krásným, plným a silným zvukem s lehkým ozvučením. Instrumenty se časem více vyhrávají. Na jeden z jeho nástrojů hraje Olga Šroubková, která v roce 2017 vyhrála soutěž Pražské jaro.

V případě zájmu o koupi nástroje nabízí houslař možnost odzkoušení formou výpůjčky bez zálohy a smlouvy. Základem pro Rastislava Žumára je důvěra k muzikantovi. Dále nabízí bezplatnou pomoc při výměně strun nebo promazání kolíčků. Možnost výměny nebo odkoupení starého nástroje za nový, houslař nevylučuje, ale vše záleží na tom, o jaký nástroj se jedná. Všechny druhy oprav nástroje nebo smyčce jsou u houslaře možné. Délka opravy závisí na její náročnosti a časových možnostech houslaře. Na ceník oprav se můžete podívat v Příloze B⁵². V případě akutní opravy, například při zlomení kobylinky, je houslař schopen vyrobit novou kobyliku do druhého, případně třetího dne. Smyčce Rastislav Žumár nevyrábí a věnuje se jen drobným opravám (viz. Příloha B).

⁵⁰ BROM, Rafael. Z našich houslařských ateliérů – violoncella a kontrabasy II. *Hudební rozhledy*. Praha, 2017, 4, s. 58

⁵¹ Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

⁵² Ceny jsou uvedeny k 1. 4. 2018

Závěr

Tato bakalářská práce obsahuje seznam deseti houslařů působících na území České republiky, kteří měli zájem se jí zúčastnit. Jednotlivé podkapitoly popisují jejich studium na školách, praktickou výuku v houslařských dílnách nejenom na území České republiky, ale také v zahraničí. Práce taktéž obsahuje jejich úspěchy na soutěžích, nebo důvody jejich neúčasti. Jelikož každý člověk je jiný, tak i jejich cesta k řemeslu byla odlišná. Podkapitoly s popisem rodů houslařů v mé práci jsou zajímavé tím, že pouze tři houslaři z deseti uvedených, pocházejí z houslařských rodů a pokračují tak v rodinné tradici. Zbýlých sedm houslařů mělo odlišnou cestu k houslařskému řemeslu. Někteří pocházejí z hudebních rodin a manuální zručnost je k houslařství přivedla, jiné k řemeslu přivedla nouze, nebo přání udělat pro sebe nástroj. Objevují se zde i tací, které k houslařství přivedla jen láska k hudbě a vůně dřeva. Podkapitoly s informacemi o nástrojích jsou rovněž zajímavé. Nejenom, že každý houslař vyrábí jinou kombinaci moderních smyčcových nástrojů, ale také si lze všimnout, že někteří z uvedených houslařů vyrábí i staré smyčcové nástroje a jeden dokonce vyrábí i akustické kytary a cimbálové paličky. Každý houslař dává do stavby nástroje svou individualitu. Někdo se vyžívá v práci s lakem, jiný s detaily a ozdobností, další se zvukovou kvalitou a její intenzitou. Taktéž si lze všimnout rozdílnosti v podmínkách při odzkoušení nástrojů. Někteří požadují zálohu v plné ceně, jiní v nižší ceně dle dohody, a další zálohu vůbec nepotřebují, jenom požadují podpis smlouvy o půjčení nástroje. Při opravách nástrojů si můžete také porovnat rozdíly v cenách nebo délkách prací. Všichni houslaři dostali stejný příklad na akutní opravu nástroje. Příklad byl dán z mé zkušenosti, kdy se mi týden před absolventským koncertem zlomila na houslích kobylka a potřebovala jsem co nejdříve novou. Odlišnost ve vyhotovení kobylky byla minimální, ale každopádně by byla u každého z uvedených houslařů vyrobena nejpозději druhý den.

Jelikož má práce byla primárně založena na dotaznících, které houslaři vyplnili a následně mi je poslali, měli možnost se sami rozhodnout, co chtějí zveřejnit. Někteří se do dotazníků rozepsali obšírně a podali mi dostatek informací. Jiní byli zase stručnější a informace jsem si musela doplňovat z jejich webových stránek. Za největší omezení považuji to, že ne všichni houslaři byli ochotni zveřejnit ceny nástrojů, nebo jejich oprav. Proto se u Tomáše Pospíšila žádné ceny neobjevují a u Jana Maliny a Tomáše Skály se objevuje pouze jedna cena za nový nástroj. Druhé, ale menší omezení, bylo pro mě psaní

o jejich účasti a úspěších na soutěžích, jelikož otázku týkající se soutěží každý pojal jiným způsobem. Někteří napsali všechny soutěže, kterých se zúčastnili, a jiní napsali jenom takové, které byly pro ně největším úspěchem. V takovémto případě jsem se snažila doplnit soutěže, kterých se zúčastnili z jejich webových stránek.

Hlavním cílem mé práce bylo nejenom obeznámení hudebních škol a těles o mladých houslařích, ale také pomoci těmto institucím při koupi a výběru nových nástrojů. Profesionální instituce, jako jsou filharmonie a symfonické či komorní orchestry, potřebují někdy koupit nový nástroj a nejvýhodnější pro ně je, když si mohou půjčit více nástrojů od různých houslařů, na jednom místě je porovnat, a vybrat si ten nejlepší. Jenže každá instituce si nemůže dovolit zaplatit zálohu za každý nástroj v plné ceně. V tomto případě je tu na pomoc moje práce, ve které se daná instituce může dozvědět základní informace o houslařích, o jejich rodu nebo původu a o nástrojových kvalitách, cenách, záručním i pozáručním servisu, opravách houslí i smyčců a samozřejmě i o podmínkách pro jejich odzkoušení a případnou koupi.

Psaní práce o českých houslařích ve 21. století bylo pro mě velice zajímavé. Seznámila jsem se s různými životními příběhy, a též s odlišností pojmání hudebních nástrojů od houslařů. I když všichni dělají stejnou práci, výsledky jsou vždy odlišné, a to nejenom u nástrojů od stejného houslaře, ale i u nástrojů od různých houslařů. Doufám, že má práce přinese alespoň tolik užitku, jako přinesla mě radosti.

Seznam pramenů a použité literatury

BROM, Rafael. Z našich houslařských ateliérů – violoncella a kontrabasy II. *Hudební rozhledy*. Praha, 2017, 4 (64 s.), s. 58-59. ISSN 0018-6996

JALOVEC, Karel. *Čeští houslaři*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1959, 144 s. (353 s.)

KAPITOLOVÁ, Alžbeta. *Čeští houslaři ve 21. století*. 2018, Bakalářská práce, Univerzita Hradec Králové

KAPITOLOVÁ, Alžbeta. *Čeští houslaři 21. století – dotazník* [online]. 2018. Dostupné z: <https://www.survio.com/survey/d/X5I8M1B8O1P9U0E1N>

PILÁŘ, Karel, ŠRÁMEK, František. *Umění houslařů*. Praha: Panton, 1986, 529 s.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Ateliér houslařů Ostrava – Tomáš Pospíšil, mistr houslař [online] © 2012–2018 [cit. 26. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.houslar.cz/>

Housle a houslař Kužel [online] © 2017 [cit. 5. 6. 2018]. Dostupné z: <http://kuzel.housle.cz/>

Kruh umělců houslařů [online] © 2016–2020 [cit. 24. 6. 2018]. Dostupné z: <http://kuh.housle.cz/>

Oleg Semenukha – mistr houslař | Stavba a oprava smyčcových nástrojů [online] © 2016–2020 [cit. 5. 5. 2018]. Dostupné z: <http://www.oleg-semenukha.com/>

Rasti da Martin [online] © 2017 [cit. 29. 4. 2018]. Dostupné z: <http://rastidamartin.com/>

Sdružení houslařských dílen a řezbářů [online] © 2018 [cit. 30. 5. 2018]. Dostupné z: <https://www.pro-rezbare.cz/ProRezbare>

Tomáš Skála | Mistr houslař [online] © 2009–2011 [cit. 13. 6. 2018]. Dostupné z: <http://www.violin-skala.cz/>

Seznam příloh

Příloha A – Vzor dotazníku

Příloha B – Ceník oprav hudebních nástrojů – Rastislav Žumár

Čeští houslaři 21. století

Dobrý deň,

keďže ste na tejto stránke, máte záujem sa zúčastniť v mojej bakalárskej práci, z čoho sa úprimne teším.

Tento dotazník má 21 otázok a je rozdelený do 3 častí: Život, Rod, Nástroje. Všetky otázky v dotazníku sú otvorené, takže dĺžka jeho vyplnenia závisí iba na Vás. Otázky označené * sú povinné.

Ak by ste mi chceli poslať svoj životopis, ktorý už máte doma napísaný, tak môžete. Napíšte to do dotazníku a prvú stranu vyplňte len stručne v povinných otázkach.

Za ochotu Vám vopred ďakujem.

1. Meno a priezvisko

2. Dátum narodenia

3. Pôsobisko

4. Ateliér (ak je iný ako Vaše pôsobisko)

5. Kontaktné údaje

6. Štúdium (kde ste študovali, čo Vás k tomu priviedlo)

7. Úspechy a ocenenia

8. Čo Vás priviedlo k tejto práci?

9. Je niečo, čo by ste o sebe chceli ešte napísať, no nevyskytlo sa to v otázkach?

10. Z ktorého husliarskeho rodu pochádzate?

11. Môžete mi odporúčiť nejakú literatúru alebo web stránky s popisom Vášho rodu?

12. Aké nástroje vyrábate (husle, viola, violoncello, kontrabas)? Napíšte mi prosím aj nejaké Vaše informácie o ich výrobe + cenové rozmedzie (k 1.4.2018).

13. Aké typy nástrojov vyrábate (studentské/virtuózne) a čo by ste mi o nich mohli povedať? Poprosím aj cenové rozmedzie (k 1.4.2018).

14. V čom sú Vaše nástroje výnimočné?

15. Aké sú podmienky predaja nástroju (jednotlivec, komorné teleso, školy - ZUŠ, Konzervatoria, VŠ; profesionálne telesá - orchestre, filharmónie) - požičanie na skúšku (zálohy/zmluvy - príp. jej znenie), následná starostlivosť o nástroj.

16. Poskytujete možnosť výmeny starých nástrojov za nové, prípadne ich odkúpenie?

17. Opravy - aké opravy robíte + cenník (k 1.4.2018), ak niekto potrebuje akútne opravu (napr. má koncert), ako rýchlo ste ochotný/schopný opravu urobiť?

Nápořád k otázce: Příklad: Zlomila se mi houslička, na za týden mám koncert.

18. Smyčce - opravujete, příp. vyrábáte smyčce? Aké opravy robíte + cenník (k 1.4.2018). Smyčce nevyrábate - spolupracujete s niekým?

19. Chceli by ste mi ešte niečo o nástrojoch napísať, na čo nebola položená otázka?

20. Chceli by ste, aby som Vám poslala kapitolu o Vás z Bc. práce na e-mail?

Nápořád k otázce: Vyberte jednu odpověď

- ☐ Ano
☐ Nie

21. E-mail, na ktorý Vám pošlem časť o Vás.

CENY OPRAV SMYČCOVÝCH NÁSTROJŮ

ÚKON	CENA (bez mat.)	
	HOUSLE+VIOLY	VIOLONCELLA
Kobylka	800 Kč	2 000 Kč
Duše	500 Kč	800 Kč
Srovnání hmatníku	600 Kč	1 000 Kč
Nový hmatník	1 800 Kč	3 200 Kč
Nový horní pražec	500 Kč	700 Kč
Nový spodní pražec	600 Kč	800 Kč
Připisování nových kolíčků	700 Kč	800 Kč
Vysazení kolíčkových děr pro jeden kolík	600 Kč	800 Kč
Vysazení díry pro žalud	500 Kč	700 Kč
Napasování žaludu	200 Kč	
Napasování bodce		600 Kč
Sejmutí vrchní desky (vč. opětovného přiklizení)	3 000 Kč	6 000 Kč
Sejmutí spodní desky (vč. opětovného přiklizení)	5 000 Kč	10 000 Kč
Nová římsa (trámec)	2 400 Kč	4 800 Kč
Nový krk (vč. retuše)	12 000 Kč	24 000 Kč
Retuše laku - 1 cm min.	400 Kč	400 Kč
Opravy prasklin - 1 cm (bez retuše) min.	200 Kč	200 Kč
Prasklina pod duší (Stimmriss) + futro	6 000 Kč	9 000 Kč
Futra - 1cm (minimálně 600,-, futra větších rozměrů - 50%)	200 Kč	200 Kč
Nový okraj - 1 cm (minimálně 600,-)	200 Kč	200 Kč
Výměna struníkové struny	100 Kč	200 Kč
Vyčištění a zalakování lubu pod rukou	500 Kč	
Korunka na patce	1 200 Kč	1 400 Kč
Zhotovení sádrové formy na desku	1 500 Kč	3 000 Kč
SMYČCE (bez. mat.)		
Potažení	500 Kč	500 Kč
Kůžička na hůlce	300 Kč	300 Kč
Ovinuti hůlky bez kůžičky	400 Kč	400 Kč
Výměna perleťového plátku (šůbru)	500 Kč	500 Kč
Plátek na špičku (kostička)	800 Kč	800 Kč
Výměna matičky	200 Kč	200 Kč
Výměna šroubku	300 Kč	300 Kč
Nové perleťové oko	400 Kč	400 Kč
Úkony, které nejsou uvedené - 1 hodina	500 Kč	500 Kč

Příloha B – Ceník oprav hudebních nástrojů – Rastislav Žumár